

Advokatfirmaet Haavind Vislie AS
v/advokat Kristin Bjella
Postboks 359 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref
200503160-/CB

Dato
23.09.05

JOHN BAUER DRAMMEN AS: UNDERRETNING OM VEDTAK I KLAGESAK

Utdannings- og forskningsdepartementet viser til brev datert 18.07.05 der advokatfirmaet Haavind Vislie v/advokat Kristin Bjella, på vegne av John Bauer Drammen AS, klager på vedtaket fattet av Utdanningsdirektoratet 08.07.05. Utdanningsdirektoratet har besluttet å fastholde sitt vedtak, og direktoratet har i brev datert 26.07.05 oversendt saken til departementet for klagebehandling.

Sakens dokumenter

Søknaden

John Bauer Norge AS søkte i brev av 28.09.04 om godkjenning av en videregående skole i Drammen med inntil 525 elever etter friskoleloven. Det ble søkt om godkjenning av følgende studieretninger: Allmenne, økonomiske og administrative fag (betegnet som realfag, samfunnsfag, økonomiske fag, språkfag med reiseliv og internasjonal linje i søknaden), Medier og kommunikasjon og Musikk, dans og drama (betegnet som "Dans" i søknaden). Det ble søkt om godkjenning fra skoleåret 2005–2006.

I brev datert 25.11.04 sendte John Bauer Norge AS inn noen justeringer i søknaden, og i brev datert 25.02.05 ba Utdanningsdirektoratet John Bauer Norge AS om noen tilleggsopplysninger. John Bauer Norge AS besvarte brevet til dels i e-post sendt 09.03.05 og i brev datert 12.03.05. I brev datert 17.03.05 ga John Bauer Norge AS tilleggsopplysninger om "den praktiske oppstarten av John Bauergymnas i Norge". Utdanningsdirektoratet ba i brev datert 28.04.05 John Bauer Norge AS om ytterligere avklaringer. Brevet ble besvart av John Bauer Norge AS 18.05.05. "Om skolens tilbud og struktur på opplegg" presiserer det at det søkes om følgende:

- Inntil 390 elever på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag (AA) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 130 elever på GK Allmenne, økonomiske og administrative fag (A001) f.o.m. første skoleår, inntil 100 elever på VKI Allmenne fag (A002) f.o.m. andre skoleår, inntil 30 elever på VKI Økonomiske

og administrative fag (A003) f.o.m. andre skoleår, inntil 100 elever på VKII Allmenne fag (A004) f.o.m. tredje skoleår, inntil 30 elever på VKII Økonomiske og administrative fag (A005) f.o.m. tredje skoleår.

- Inntil 90 elever på studieretning for Musikk, dans og drama (MDD) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 30 elever på GK Musikk, dans og drama (I001) f.o.m. første skoleår, inntil 30 elever på VKI Musikk (I002), VKI Dans (I003) eller VKI Drama (I004) f.o.m. andre skoleår og inntil 30 elever på VKII Musikk (I005), VKII Dans (I006) eller VKII Drama (I007) f.o.m. tredje skoleår.
- Inntil 45 elever på studieretning for Medier og kommunikasjon (MK) med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 15 elever på GK Medier og kommunikasjon (P001) f.o.m. første skoleår, inntil 15 elever på VKI Medier og kommunikasjon (P003) f.o.m. andre skoleår og inntil 15 elever på VKII Medier og kommunikasjon (P011) f.o.m. tredje skoleår.

I brev av 25.05.05 presiserer John Bauer Norge AS at det søkes om følgende tilbud på studieretning for Musikk, dans og drama:

- Inntil 90 elever på studieretning for MDD med følgende fordeling og opptrapping: Inntil 30 elever på GK Musikk, dans og drama (I001) f.o.m. første skoleår, inntil 15 elever på VKI Dans (I003) f.o.m. andre skoleår, inntil 15 elever på VKI Drama (I004) f.o.m. andre skoleår, inntil 15 elever på VKII Dans (I006) f.o.m. tredje skoleår og inntil 15 elever på VKII Drama (I007) f.o.m. tredje skoleår.

Søkeren ga i brev av 25.05.05 en "Overordnet tilbakemelding" på samtlige søknader for hele landet.

Uttalelsen fra vertsfylket

I brev av 15.11.04 ba Utdanningsdirektoratet om en uttalelse fra Buskerud fylkeskommune, jf. friskoleloven § 2–2. Utdanningsdirektoratet mottok uttalelsen fra Buskerud fylkeskommune i brev datert 14.03.05. Uttalelsen fra Buskerud fylkeskommune ble vedtatt av Fylkestinget 10.03.05. I vedtaket heter det bl.a. at "Etablering av friskole slik John Bauer Drammen AS søker om i Drammen vil etter vår mening medføre vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket. Buskerud fylkeskommune vil derfor ikke anbefale at skolen godkjennes som frittstående videregående skole." Buskerud fylkeskommune ber om at søknaden fra John Bauer Drammen AS, Sonans AS og Akademiet videregående skole sees i sammenheng slik at en unngår overetablering.

I ovennevnte uttalelse fra Buskerud fylkeskommune anføres det bl.a. at

- fylkeskommunen har et ansvar for offentlig videregående opplæring etter opplæringsloven.
- det ikke fremkommer i søknaden at skoleeier vil legge vekt på tilpasset opplæring eller spesialpedagogiske tiltak for på den måten å ta ansvaret for hele elevgruppen.
- det omsøkte tilbudet er smalt og representerer derfor ikke et alternativ eller en interessant utvidelse for elevene i Buskerud. Tilbudet oppfyller heller ingen av kravene i friskoleloven § 2–2.
- "beregninger basert på erfaringstall over kostnader til de forskjellige studieretningene og dagens finansieringsordning for friskoler [viser] et betydelig netto inntektstap for fylkeskommunen. Dette vil tvinge fylkeskommunen til å gjennomføre uønskede

endringer i utdanningstilbudet og skolestrukturen. Dagens desentraliserte utdanningstilbud vil bli vanskelig å opprettholde og dyre yrkesfagplasser vil måtte konverteres til rimeligere allmennfagplasser dersom fylkeskommunen skal kunne tilby alle som har krav på det i videregående utdanning. Resultatet vil bli et snevrere og dårligere utdanningstilbud i Buskerud”.

- det vil oppstå praktiske utfordringer mht. elevinntaket så lenge dette ikke er koordinert på noen måte, noe som vil føre til ”behov for svært kostbar kapasitetsmessig fleksibilitet”.
- elever ikke har rett til å fullføre utdanningsløpet sitt ved en frittstående skole, noe som innebærer at fylkeskommunen til enhver tid må ha nødvendig beredskap når det gjelder skoleanlegg, pedagogisk utstyr og personale.

Subsidiært anfører Buskerud fylkeskommune at det må stilles som vilkår at skolen har en tydelig inntaksforskrift, at inntaket må samordnes med hjemfylket, at det stilles krav til dimensjoneringen av tilbudet og at godkjenningen omfatter et visst antall plasser.

I brev av 13.04.05 har Buskerud fylkeskommune sendt inn ”Bakgrunnsdokumentasjon for Fylkestingets uttalelse om etablering av frittstående skoler i Drammen”, etter forespørsel fra Utdanningsdirektoratet i brev av 04.04.05. Departementet kan ikke se at denne oversendelsen inneholder nye opplysninger i saken.

Utdanningsdirektoratets vedtak

Utdanningsdirektoratet godkjente 08.07.05 John Bauer Drammen AS etter friskoleloven, jf. friskoleloven § 2–2 første ledd. Det ble gitt godkjenning for inntil 200 elever på tre ulike studieretninger og 13 ulike kurs. Fordelingen på studieretninger var som følger:

- inntil 122 elever på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag
- inntil 36 elever på studieretning for Medier og kommunikasjon
- inntil 42 elever på studieretning for Musikk, dans og drama

I vurderingen viser Utdanningsdirektoratet til forarbeidene til friskoleloven, brev fra departementet datert 13.05.05 og ovennevnte uttalelse fra Buskerud fylkeskommune. Videre vises det til tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) som viser at antallet 16–18 åringer i Buskerud vil øke med 855 i perioden 2005–2012, hvorav 481 refererer seg til økning i Drammen, Lier og Røyken. Utdanningsdirektoratet opplyser at de fire videregående skolene som søker om godkjenning etter friskoleloven i Buskerud har søkt om godkjenning av til sammen 1 275 elevplasser, og at disse plassene hovedsakelig fordeler seg på studieretninger som fører frem til studiekompetanse.

Utdanningsdirektoratet legger også til grunn at fylkeskommunen har satt av midler til ombygginger og mindre tilbygg, men at fylkeskommunen til tross for trekket i rammen også vil kunne oppnå investerings- og driftsbeparelser som følge av etableringen. Videre heter det at ”Utdanningsdirektoratet vil gi Buskerud fylkeskommune medhold i at dersom de frittstående videregående skolenes planer om etablering skal bli godkjent fullt ut med 1275 plasser, vil dette føre til vesentlige negative konsekvenser for fylket med en for sterk nedbygging av fylkets studieretninger. Dette vil spesielt ramme studieretningene allmenne, økonomiske og administrative fag. Dette vil også føre til oppsigelser av mange lærere, hvor noen også etter gammel ordning er ansatt etter rettsvilkårsavtalen som gir oppsigelsesvern og slik vil kunne pådra fylkeskommunen betydelige lønnsutgifter over tid.

Utdanningsdirektoratet vil på denne bakgrunn bare delvis imøtekomme søknaden fra John Bauer Drammen AS.”

Klagen fra John Bauer Drammen AS

Johan Bauer Drammen AS påklaget Utdanningsdirektoratets vedtak i brev datert 18.07.05. Klager krever ”primært at søknaden innvilges som omsøkt, hensyntatt de endringer som har fremkommet i søknadsprosessen”. Subsidiært bes det om godkjenning for inntil 405 elever – fordelt med 135 elever på hvert årstrinn. Klager anfører at Utdanningsdirektoratets vedtak er ugyldig både som følge av manglende lovhjemmel og saksbehandlingsfeil.

Når det gjelder manglende hjemmel viser klager til at friskoleloven er en rettighetslov og at

- fylkeskommunens uttalelse ikke skal ha avgjørende innvirkning på utfallet.
- Utdanningsdirektoratet har tolket kriteriet ”vesentlige negative konsekvensar for vertsfylket” i strid med loven.
- fylkeskommunen må dokumentere at etableringen vil medføre vesentlige negative konsekvenser, noe den ikke har gjort.
- fylkeskommunen i stor grad må påregne tilpassing av sitt tilbud før det er tale om vesentlige negative konsekvenser.
- det er tatt usaklige hensyn i vurderingen av hva som er vesentlig ulempe for fylkeskommunen.

- det neppe er adgang til å redusere antallet elevplasser på den måten som Utdanningsdirektoratet har gjort og at det i realiteten ikke er mulig å drive skolen med et så lavt elevtall.

Når det gjelder saksbehandlingsfeil anfører klager at

- Utdanningsdirektoratet ikke har foretatt en konkret og individuell vurdering av alle søknadene.
- Utdanningsdirektoratet har basert sin avgjørelse på udokumenterte uttalelser fra fylkeskommunen.
- søker ikke er gjort kjent med fylkeskommunens saksutredning før Utdanningsdirektoratet fattet sitt vedtak.

Utdanningsdirektoratets behandling av klagen

Utdanningsdirektoratet har besluttet å opprettholde sitt vedtak av 08.07.05 og oversendte i brev datert 26.07.05 saken til departementet for klagebehandling. Det vises her også til brev datert hhv. 29.07.05 og 13.09.05 fra klagers advokat.

Departements saksbehandling

Utdannings- og forskningsdepartementet har i brev datert 04.08.05 gitt klagers advokat et foreløpig svar på klagen.

I brev av 23.08.05 har departementet gjort Buskerud fylkeskommune kjent med at John Bauer Drammen AS har påklaget Utdanningsdirektoratets vedtak og gitt fylkeskommunen en adgang til å komme med en ny uttalelse i saken innen 01.09.05, jf. forvaltningsloven § 33, jf. § 17 tredje ledd. Departementet har ikke mottatt ny uttalelse fra Buskerud fylkeskommune i denne saken.

For øvrig vises det til ovennevnte dokumenter.

Andre forhold

I Buskerud har følgende nye skoler søkt om godkjenning etter friskoleloven med sikte på oppstart skoleåret 2005–2006:

- Akademiet videregående skole (Drammen) søkte om godkjenning av 360 elevplasser. Skolen fikk innvilget 200 elevplasser - 80 plasser på studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA), 100 plasser på studieretning for Medier og kommunikasjonsfag (MK) og 20 plasser på studieretning for Salg og service (SA).
- Sonans videregående skole (Drammen) søkte om godkjenning av 300 elevplasser. Skolen fikk innvilget 200 elevplasser på studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA).

I tillegg søkte Norges Toppidrettsgymnas Geilo om 90 nye elevplasser på studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag (AA). Utdanningsdirektoratet har

innvilget denne søknaden.

Foruten John Bauer Drammen AS har også Akademiet videregående skole (Drammen) påklaget direktoratets vedtak.

Gjeldende rett

Friskoleloven § 2–2 første og andre ledd lyder slik:

Frittstående videregående skolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot.

Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Etter bestemmelsens første ledd har frittstående videregående skoler, som oppfyller de kravene som følger av friskoleloven, rett til godkjenning og offentlig tilskudd etter friskoleloven. Det foreligger ikke lenger et krav til skolens formål i friskoleloven, for eksempel at skolen skal dekke et kvantitativt behov.

Retten til godkjenning forutsetter at godkjenningen ikke medfører vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket eller for samfunnet totalt. I Ot.prp. nr. 64 (2003–2004) s. 19 om endringer i friskoleloven heter det at

Departementet mener at fylkeskommunen fortsatt skal ha det overordnede ansvaret for videregående opplæring slik det er lovfestet i opplæringsloven § 13–3. Fylkeskommunen må kunne ha et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar hensynet til blant annet samfunnets behov. [...]

Etter departementets syn er det viktig å finne balansen mellom hensynet til fylkeskommunens mulighet til å ivareta oppgavene som følger av opplæringsloven § 13-3 og hensynet til muligheten for å etablere frittstående videregående skoler.

I et brev om friskoleloven § 2–2 til Utdanningsdirektoratet, datert 13.05.05, uttalte departementet at det må bero på en konkret vurdering om etableringen av en eller flere friskoler vil medføre vesentlige negative konsekvenser for den enkelte fylkeskommunen. Det

ble uttalt at det i denne vurderingen er relevant å legge vekt på de nedenfor stående punkter, som fremkommer i Ot.prp. nr. 64 (2003–2004):

- Om etableringen(e) vil medføre en urimelig kostnadskrevende skolestruktur, selv etter at nødvendige tilpasninger er gjort fra fylkeskommunens side
- Kostnadsforskjellen mellom ulike videregående opplæringstilbud
- Om etableringen(e) vil føre til at enkelte opplæringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning
- Om det er mulig å skaffe det nødvendige antallet læreplasser

Fylkeskommunens eventuelle vesentlighetsinnsigelser må avveies mot de hensyn som

ligger bak godkjennings- og tilskuddsretten etter friskoleloven. Departementet viser her til formålsbestemmelsen i friskoleloven § 1–1 hvor det fremgår at loven skal bidra til det kan etableres og drives frittstående skoler slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige.

I Innst. O. nr. 1 (2004–2005) om endringer i friskoleloven heter det følgende i punkt 2.5 med overskriften *Retten til godkjenning*:

[...] Flertallet understreker at fylkeskommunal uttalelse ikke innebærer en fylkeskommunal vetorett ved behandling av søknader om etablering av frittstående videregående skoler.

Nærmere om kriteriet vesentlige negative konsekvenser

Vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket innebærer at innvilgelse av søknader om godkjenning av friskoler medfører problemer for fylkeskommunen som vesentlig overstiger de utfordringer som fylkeskommunen vanligvis har i forbindelse med dimensjonering og finansiering av sine plikter etter opplæringsloven.

I Ot.prp. nr. 33 (2002–2003) om friskoleloven er det lagt til grunn at kravet til vesentlige negative konsekvenser innebærer at det ikke er tilstrekkelig at vertsfylket viser til at det må gjøres endringer i det fylkeskommunale opplæringstilbudet. Slike endringer må gjøres kontinuerlig, bl.a. på grunn av tilflytting til og utflytting fra fylket, samt flytting innad i fylket. Negative konsekvenser som ikke er langvarige, vil derfor normalt ikke regnes som vesentlige i lovens forstand, dvs. at lovens krav er at det må være omfattende og langvarige endringer i den offentlige skolestrukturen for at det skal regnes som vesentlige negative konsekvenser.

Departementet mener at det bør tas hensyn til fylkeskommunens evne til tilpasninger over tid til et endret elevtall i videregående opplæring – både i fylket som helhet og i det området som er friskolens naturlige inntaksområde. Det vil ikke nødvendigvis være slik at en større andel elever i friskoler enn i naturlige elevtallsendringer vil innebære vesentlige negative konsekvenser for fylkeskommunene. Dette må bero på en konkret vurdering. Videre må det tas hensyn til sammensetningen av tilbudet – både når det gjelder dimensjoneringen av studieretningene og forholdet mellom frittstående og fylkeskommunale tilbud. Det må også tas hensyn til allerede godkjente elevplasser i friskoler i det enkelte fylke.

Nærmere om kravet til dokumentasjon

Dersom departementet skal kunne bygge på uttalelser fra vertsfylket om de konsekvenser en godkjenning vil få, må fylkeskommunen dokumentere påstandene sine. Dette er lagt til grunn

i Ot.prp. nr. 33 (2002–2003). Departementet har derfor ingen selvstendig plikt til å fremskaffe dokumentasjon om konsekvensene for fylket.

Fylket kan dokumentere konsekvensene av godkjenning for eksempel ved bruk av befolkningsdata, statistikk, kostnadsberegninger, ulike fylkeskommunale planer og annen relevant informasjon. Det må også kunne påvises at de negative konsekvensene vil være langvarige og betydelige. Ideologiske eller rent politiske uttalelser fra fylkene vil ikke være tilstrekkelige for å kunne avslå en søknad om godkjenning av en frittstående skole, jf. sistnevnte odelstingsproposisjon.

Trekk- og korreksjonsordninger mv.

Fordi staten utbetaler det offentlige tilskuddet til drift av frittstående skoler har fylkeskommunene vesentlig innsparing på de elevene som går i slike skoler. I forbindelse med statsbudsjettet justeres hvert år fylkeskommunens samlede inntektsramme i forhold til endringen i antall elever i frittstående skoler. I tillegg til justeringen i den samlede rammen, korrigeres også beregningene av rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommune ut fra antall elever i frittstående skoler. Målet med justeringene er at fylkeskommunene ikke skal tjene eller tape som følge av elever i frittstående skoler. Justeringene er basert på antall elever i frittstående skoler to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette gjør at fylkeskommunene får mer tid til å omstille seg hvis elevtallet i offentlige skoler blir mindre som følge av friskoler.

De siste årene har inntektsrammen til fylkeskommunene blitt justert ned med 100 prosent av gjennomsnittskostnadene per elev i videregående opplæring for økningen i antall elever som går i frittstående skoler. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2006 (St.prp. nr. 60 (2004–2005)) vil satsene for justering av inntektsrammen fra og med 2006 bli redusert til 80 prosent av gjennomsnittskostnaden per elev. Slik samsvarer trekket bedre med kommunesektorens endrede kostnader knyttet til flere elever i frittstående skoler.

Som oppfølging av en rapport høsten 2005 fra en arbeidsgruppe med representanter fra KS, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Finansdepartementet, vil tilbakeføringen av trekket i korreksjonsordningen bli endret f.o.m. 2006. I dagens system tilbakeføres trekket i korreksjonsordningen etter kommunenes og fylkeskommunenes andel av innbyggerne i skolepliktig alder. Fra og med 2006 brukes kommunenes og fylkeskommunenes andel av utgiftsbehovet (kostnadsnøkkelen) for å tilbakeføre trekket til kommunene og fylkeskommunene.

Vurdering

Med henvisning til Utdanningsdirektoratets underretning om vedtak i brev datert 08.07.05, legger Utdannings- og forskningsdepartementet til grunn at John Bauer Drammen AS oppfyller minstekravene i friskoleloven. Når det gjelder uttalelsen fra Buskerud fylkeskommune, vil departementet likevel påpeke følgende:

- De frittstående skolene skal stå åpne for alle som fyller vilkårene for inntak i offentlige skoler, og de ”skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søkjarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen”. Videre skal ”Melding om inntak til vidaregåande skolar [...] sendast til heimfylket til eleven.

Skolen skal melde frå til heimfylket om behovet for læreplass når eleven er teken inn på vidaregåande trinn 2.” Dette følger av friskoleloven § 3–1.

- En elev som har fått plass ved en frittstående videregående skole, har som hovedregel rett til å fullføre skoleåret eller det kurset vedkommende er tatt inn på, jf. friskoleloven § 3–3 tredje ledd. Når det gjelder fylkeskommunens anførsel om beredskap, vises det til redegjørelsen ovenfor om trekk- og korreksjonsordningen.
- Etter friskoleloven er det ikke et krav om at en enkelt frittstående skole skal tilby bestemte studieretninger eller ha en viss bredde i tilbudet. Det avgjørende er at skolen ”sikrar elevane jamgod opplæring”, jf. friskoleloven § 2–3.
- Elever i offentlige og frittstående skoler har identiske rettigheter når det gjelder tilpasset opplæring og spesialundervisning, jf. friskoleloven §§ 3–4 og 3–6 og opplæringsloven § 1–2 femte ledd.

Utdanningsdirektoratet peker på at etableringen av frittstående skoler kan føre til at mange lærere i den offentlige skolen må sies opp, også lærere som er ansatt etter retttilkåravtalen. Departementet kan ikke se at verken fylkeskommunen eller Utdanningsdirektoratet har foretatt økonomiske beregninger på dette området. Det er heller ikke tatt høyde for at også de frittstående videregående skolene vil ha behov for undervisningspersonell. Departementet finner derfor ikke å kunne legge avgjørende vekt på dette.

Prinsipalt blir spørsmålet om det vil innebære vesentlige negative konsekvenser for Buskerud fylkeskommune om John Bauer Drammen AS innvilges inntil 525 elevplasser på ovennevnte studieretninger. Etter departementets vurdering må dette antallet elevplasser også sees i sammenheng med de øvrige vedtakene Utdanningsdirektoratet har fattet i Buskerud fylkeskommune etter friskoleloven, herunder klagen fra disse søkerne.

Departementet mener imidlertid at de 90 plassene på studieretning for Allmenne, økonomiske og administrative fag på Toppidrettsgymnaset på Geilo/Hol i stor grad kan holdes utenfor i denne vurderingen, da dette tilbudet er så spesielt at vi må anta at det rekrutterer elever fra et mye større område enn andre skoler.

Omsøkte/påklagede plasser samt godkjente plasser i Buskerud per studieretning f.o.m. skoleåret 2005–2006 (unntatt Toppidrettsgymnaset):

Studieretning;	Antall plasser søkt/påklaget	Antall plasser godkjent av Udir
Allmenne, økonomiske og administrative fag	770	402
Medier og kommunikasjon	165	136
Musikk, dans og drama	90	42
Helse- og sosialfag (HS)	15	0
Salg og service	45	20
Totalt	1085	600

For øvrig vises det til søknaden fra John Bauer Drammen AS og punktet ovenfor om ”Andre forhold”.

Dette innebærer at vurderingstemaet er om det innebærer vesentlige negative konsekvenser for Buskerud fylkeskommune om det gis godkjenning for inntil 1 085 nye elevplasser etter friskoleloven.

Elevtall og elevandeler i Buskerud

Elevtallet i videregående skole i Buskerud fylkeskommune høsten 2004 var 8 247 elever (inkl. elever i eksisterende friskoler). Disse var fordelt med følgende antall og andel elever på aktuelle studieretninger i Buskerud (per 1. oktober 2004):

Studieretning;	Antall elever per 1. okt. 2004	Andel elever
Allmenne, økonomiske og administrative fag	3 636	44 %
Medier og kommunikasjon	205	2 %
Musikk, dans og drama	274	3 %
Helse- og sosialfag	911	11 %
Salg og service	187	2 %
Øvrige studieretninger	3 034	37 %

(Kilde: SSB)

Antall elever i eksisterende frittstående videregående skoler i Buskerud var om lag 325 høsten 2004¹. Dette utgjør i dag om lag 4 % av elevene. 212 av de 325 elevene i eksisterende friskoler går på studieretningen AA – av disse går 90 på Toppidrettsgymnaset på Geilo. 26 går på HS. Det er i dag ingen elever i friskoler på studieretningene MK, MDD eller SA i Buskerud.

Forventet vekst i antall 16–18 åringer i Buskerud

Forventet økning i antall 16–18 åringer i Buskerud i perioden 2004–2008 er 1 284 personer, dvs. 15 % (SSB). Gitt at antall elever i Buskerud øker med samme andel som forventet økning i antall 16–18 åringer (med 15 %), vil elevtallet i Buskerud i 2008 bli om lag 9 500, en økning på 1 250 elever. Dersom alle de 1 085 omsøkte/påklagede plassene i friskolene fylles opp vil dette utgjøre ca. 11 % av det totale elevtallet. Lagt sammen med dagens antall elever i eksisterende videregående friskoler i Buskerud (325) samt nye godkjente elevplasser inkl. Toppidrettsgymnaset, utgjør dette om lag 16 %.

Fordelt på de aktuelle studieretningene, vil det eksisterende antallet friskoleelever i Buskerud, pluss de omsøkte nye plassene i friskoler, utgjøre følgende andeler av det totale elevtallet per studieretning i 2008:

Studieretning;	Antatt elevtall i 2008 (15 % økning)	Eksisterende antall friskoleelever + omsøkte plasser	Andel

¹ Inkluderer elever fra andre fylker som går på friskoler i Buskerud. Inkluderer ikke elever fra Buskerud som går på friskoler i andre fylker.

Allmenne, økonomiske og administrative fag	4 181	892	21 %
Medier og kommunikasjon	236	165	70 %
Musikk, dans og drama	315	90	29 %
Helse- og sosialfag (HS)	1 047	15	1 %
Salg og service	215	45	21 %

Det omsøkte/påklagede antall nye plasser i videregående friskoler i Buskerud, 1 085 plasser, er noe lavere enn den antatte elevtallsveksten i perioden fram til 2008.

Det går fram av friskolesøknadene i Buskerud at alle, med unntak av Toppidrettsgymnaset, tar sikte på etablering i Drammen. Departementet har derfor vurdert konsekvensene av friskoleetableringer for Drammensområdet spesielt. Tall fra SSB viser at det høsten 2004 gikk 2 204 elever på videregående skoler i Drammen kommune. De omsøkte/påklagede plassene i friskoler i Buskerud tilsvarer om lag 50 % av elevtallet i Drammen i 2004.

I 2004 kom elevene i Drammen fra mange kommuner, men om lag 90 % av dem kom fra kommunene Drammen, Nedre Eiker, Lier, Øvre Eiker og Røyken. Forventet samlet vekst i antall 16–18-åringer i disse kommunene er om lag 15 % fram mot 2008. I følge Buskerud fylkeskommunes uttalelse om etablering av friskoler, er prognosen for behovet for flere elevplasser i søndre del av fylket 900 plasser fram til 2008. Buskerud har imidlertid ikke fritt skolevalg. Vi kan derfor anta at friskoler med beliggenhet i Drammen vil ha et større inntaksområde enn de offentlige skolene har i dag.

De omsøkte plassene i friskolene er fordelt på tre årstrinn, grunnkurs, VKI og VKII. En økning i antall elever i friskoler vil fordeles over tre år. Trekk- og korreksjonsordningen er laget slik at justeringen i fylkeskommunenes ramme er basert på elevtallet to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette innebærer at eventuell full kapasitetsutnyttelse i friskoler som starter opp i 2005 og 2006 får full virkning på

fylkeskommunens ramme først i 2009 og 2010. Departementet mener dette gir fylkeskommunene tid til omstilling.

Avsluttende vurdering

På bakgrunn av det ovennevnte kan ikke departementet se at godkjenning av 1 175 nye elevplasser i frittstående skoler i Buskerud, herunder 525 elevplasser ved John Bauer Drammen AS, vil ”medføre vesentlige negative konsekvensar” for fylket. Etter departementets vurdering vil fylkeskommunen fortsatt være i stand til å kunne tilby et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar elevenes ønsker og samfunnets behov. Departementet mener derfor at etableringen av 1 175 elevplasser ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for ”samfunnet totalt”.

Departementet kan uansett ikke se at Buskerud fylkeskommune har dokumentert eller sannsynliggjort at godkjenning av 1 175 nye elevplasser etter friskoleloven vil ”medføre vesentlige negative konsekvensar” for fylket.

Departementets vedtak

Departementet tar klagen til følge, jf. friskoleloven § 2–2 første og andre ledd. Dette innebærer at John Bauer Drammen AS gis godkjenning for inntil 525 elever etter friskoleloven fordelt på studieretningene for Allmenne, økonomiske og administrative fag, Medier og kommunikasjonsfag og Musikk, dans og drama på følgende måte:

- inntil 130 elever på GK Allmenne, økonomiske og administrative fag (A001)
- inntil 100 elever på VKI Allmenne fag (A002)
- inntil 30 elever på VKI Økonomiske og administrative fag (A003)
- inntil 100 elever på VKII Allmenne fag (A004)
- inntil 30 elever på VKII Økonomiske og administrative fag (A005)
- inntil 15 elever på GK Medier og kommunikasjon (P001)
- inntil 15 elever på VKI Medier og kommunikasjon (P003)
- inntil 15 elever på VKII Medier og kommunikasjon (P011)
- inntil 30 elever på GK Musikk, dans og drama (I001)
- inntil 15 elever på VKI Dans (I003)
- inntil 15 elever på VKI Drama (I004)
- inntil 15 elever på VKII Dans (I006)
- inntil 15 elever på VKII Drama (I007)

Godkjenningen av GK gjelder fra og med skoleåret 2005–06, mens godkjenningen av VKI og VKII gjelder fra henholdsvis skoleåret 2006–07 og 2007–08. Dersom skolen ikke har fylt opp alle elevplassene innen 4 år fra skoleåret 2005–06, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om at antallet elevplasser skal reduseres.

For øvrig gjelder de vilkår og forutsetninger som Utdanningsdirektoratet har lagt til grunn i sitt vedtak av 08.07.05.

Med hilsen

Jan Ellertsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Cathrin Sætre
avdelingsdirektør

Kopi:
Buskerud fylkeskommune
Fylkesmannen i Buskerud
Utdanningsdirektoratet